

Kjære Vadsø menighet

Det har vært en spennende og god visitas i menigheten hos dere denne uken. Sammen med følget mitt, prost Egil Lønmo og rådgiver Heidi Norbye, har jeg blitt tatt imot på en varm og gjestfri måte. Jeg har fått hilse på flere gamle kjenninger, og ikke minst møtt nye hyggelige og engasjerte mennesker.

Ordet «biskop» kommer fra et gresk ord som betyr «ha oppmerksomhet mot», «se etter», og når biskopen er på visitas, skal jeg se menighetenes arbeid og se lokalsamfunnet som menighetene er en del av. Som biskop har jeg et særlig ansvar for å ha tilsyn med menighetene og deres ansatte, særlig de som står i vigslede stillinger. En visitas er også med på å vise kirkens enhet. Deres menighet er ikke alene. Dere står som del av en større helhet i Nord-Hålogaland bispedømme, i Den norske kirke og i den verdensvide kirke. En visitas er et besøk i menigheten. I løpet av en kort uke får vi se et konsentrat av menighetenes arbeid. Vi får komme nær hverandre gjennom nattverdfellesskap og felles gudstjenestefeiring, og ikke minst får vi mulighet til å snakke med hverandre og se hverandre. Dette skaper en god arena for å tenke sammen om hvordan menigheten skal gå videre. Vi kan starte samtaler som bærer i seg kimen til noe godt for Vadsø menighet, og dermed for hele byen. Gjennom visitasen ønsker jeg å støtte, inspirere, utfordre og veilede menigheten og de ansatte slik at vi sammen kan gjøre Jesus Kristus tydeligere for de som bor i Vadsø.

Det er ganske nøyaktig åtte år siden sist visitas i Vadsø. Mye har endret seg siden den gang, både i kirken og i samfunnet. Noen av disse endringene vil jeg komme tilbake til i dette foredraget.

Overskriften for denne visitasen har vært "Folkekirke fra vugge til grav."

Dette var også tema for fagmøte med staben. Kontaktpunkt som dåp, konfirmasjon, vielse og begravelse er viktige i folks liv. Vi ser av statistikken at tallene er noenlunde stabile for Vadsø sokn, men med noe nedgang i dåpstallene. Kirken fremstår som en viktig kulturaktør i Vadsøsamfunnet, særlig på konsertfronten. Den store søkningen til kirken på julaften viser også at kirken har en sterk posisjon i folket. Siden sist visitas har arbeidet med trosopplæring fått fottfeste i soknet. Det har vært jobbet målrettet med utarbeiding og innføring av trosopplæringsreformen. Jeg vil berømme dere for å ha fått en god plan, og den vil kunne være et verktøy i det videre arbeidet med å nå ut til barn og unge og deres familier. Som kirkene mange steder ellers i landet er det en utfordring også for Vadsø å nå ut til yngre generasjoner slik at de ønsker å være en aktiv del av menighetens liv og virke. Trosopplæringsplanen er et redskap i dette arbeidet. Vi skal hjelpe mennesker til å kjenne seg hjemme i kirken, i fellesskapet og i tjenesten i deres møte med kirken både på hverdager og på søndag i gudstjenestefellesskapet slik at stadig nye generasjoner kan bekjenne seg til troen på Jesus.

Dere har et flott menighetshus som ligger like ved kirka, og som jeg har forstått er flittig brukt av byens innbyggere. Et slikt menighetshus gir gode rammer og muligheter til nettopp å kunne være en Folkekirke fra vugge til grav.

Inntrykk fra visitasen

En uke med visitas bærer med seg mange møter med mennesker, mange inntrykk og mange drypp av noe man skulle ønske det var tid til å få mer av. Det er samtaler som kunne vært lengre, tanker vi kunne ha tenkt lenger ut i fellesskap og mange inntrykk jeg vil bære med meg. Nå på visitasens siste dag vil jeg dele noen av alle inntrykkene med dere.

Visitasen startet på onsdag med møte med staben. Jeg har møtt en stab som vil hverandre vel, og i samtalene har jeg lagt merke til samstemthet om at her er det godt å jobbe. Dere trives med tverrfaglig arbeid, og dere stiller opp for hverandre. Dere ønsker å dra lasset sammen. Dere er engasjerte mennesker som vil det aller beste for Vadsø menighet og for hverandre. En stab som ønsker at mennesker skal kjenne seg velkommen i menigheten, at alle skal få komme hit med livet slik det er, og at barn og unge med sine familier skal trives og ønske å komme tilbake.

I et arbeidsfellesskap er det en stor kunst å gjøre det viktigste, særlig når bemanningssituasjonen blir endret. Vadsø er vant til å ha diakon og flere prester. Folk er vant til god betjening. Nord-Hålogaland bispedømme har hatt et krevende år med sterk innsparing i forhold til bemanning. Dette har også dere fått kjenne på, ved at det har vært vakanser i stillinger. Dere har vært et arbeidsfellesskap som har håndtert dette sammen med prostens for å finne løsninger på utfordringene. Jeg er glad for å kunne si at bemanningssituasjonen vil bli noe bedre for Vadsø sin del i løpet av kommende år. I år med innsparing er relasjoner særlig viktig. Relasjonen mellom mennesker og mellom mennesker og Gud. Åpenhet, omsorg og den ærlige samtalen gir en hjelp til å prioritere tid og krefter når ressursene er begrenset. Dere er en stab som ser mange behov, og som gjør mye. Jeg vil utfordre dere til å fortsette samtalene vi har hatt i forhold til prioriteringer og hva som er viktig for Vadsø menighet. Hvor skal det satses ekstra, og hvilke områder skal dere la ligge. Til våren får dere ny diakoniarbeider, og det vil derfor være en passende tid for å ta slike samtaler.

Misjon er en selvfølgelig del av det å være kirke. Det handler om å fortelle om Jesus til stadig nye mennesker, men det handler også om å gjøre oss selv bevisste på at vi står i en større sammenheng. Vi trenger å få impulser fra den verdensvide, økumeniske kirke. Det er oppmuntrende å høre at dere har et misjonsprosjekt med NMS i Thailand, og at dere har begynt å jobbe for at dette skal få en større plass i menigheten. I konfirmantplanen er misjonsprosjektet tatt med som et viktig fokusområde og med egen konfirmantgruppe, noe jeg som biskop setter stor pris på.

Gudstjenestene og de kirkelige handlinger i våre menigheter er viktige arenaer for språklige og kulturelle uttrykk. Det er møtesteder mellom Gud og mennesker og det som kommer fram der viser det mest verdifulle som Gud har gitt oss: evangeliet. I Vadsø-samfunnet er det mange ulike språk og kulturer. Dette er dere også vant til i menigheten. Samisk og finsk/kvensk skal ha sin naturlige plass, og dere møter innvandrere og flyktninger med ulikt språk og kultur. Nord-Hålogaland bispedømme er gitt et særlig ansvar i forhold til nord-samisk. I sokn der samisk språk og kultur kommer tydelig til uttrykk i lokalsamfunnet skal dette vises i våre kirkelige samlinger, både visuelt, språklig og musikalsk. Mange flyktninger og asylsøkere er knyttet til vår verdensvide kirke. Derfor kan det være aktuelt å tilpasse gudstjenester/kirkelige handlinger slik at de erfarer kristen

tilhørighet og deltakelse i gudstjenestelivet. Her kan menighetene vurdere å benytte engelsk språk, eller andre språk dersom det er kompetanse til det i forbindelse med enkeltledd i gudstjenestene.

Hvilke møter har vi hatt under visitasen?

Sammen med soknepresten og kantor besøkte vi Vadsø helsesenter. Jeg synes det er flott at kantor er med på andaktene. Musikk er et språk som de fleste forstår, også når annet språk har blitt borte for oss. Jeg vil takke for at Vadsø helsesenter tok så godt imot oss.

På visitasens første dag møtte vi menighetsrådet. Vi hadde gode samtaler om trosopplæring, diakonien, samarbeid med andre menigheter i byen og bygningstekniske forhold og planer fremover. Det er et godt menighetsråd med mennesker som vil mye godt for menighetene, og som er i stand til å finne måter å nå disse målene på. Stor takk til rådets leder Arnold Eliseussen for god og stødig ledelse.

Menighetsrådet er særlig opptatt av to ting: Trosopplæring og diakoni. Siden sist visitas har dere jobbet målrettet og grundig med utarbeidelsen av trosopplæringsplanene. Dere har en svært god plan som omfatter alt fra babysang til konfirmantundervisning og ungdomsarbeid. Flere i menigheten har jevnlig møter med trosopplæringen i ulike tiltak som 4-års bok, tårnagenter, konfirmantundervisning og babysang for å nevne noe. Planen er nå godkjent av biskopen, og jeg vil ønske dere lykke til i det videre arbeidet med å realisere planen blant barn og unge i Vadsø.

Menighetsrådet har nylig tilsatt ny diakoniarbeider i soknet. Diakoniarbeideren begynner i stillingen litt ut på nyåret, og menighetsrådet vil sammen med kirkevergen jobbe fram en diakoniplan som vil gi retning og mål for det diakonale arbeidet.

Menighetsrådet og kirkevergen har en god dialog med kommunen. Det merket vi godt på møtet med ordfører og rådmann. Siden sist visitas er det kommet på plass en tjenesteytingsavtale der kommunen tar ansvar for det meste av det driftsmessige i forhold til kirkegården. God og åpen dialog mellom kirkeverge og kommune er viktig, og det ser jeg at dere har her blant annet gjennom et årlig samarbeidsmøte. I vårt møte med kommunen ble det samtalt om gravkapellet og dets funksjon også som et livssynsnøytralt rom. Det er som kjent ikke høyttalere i gravkapellet. Selv om rommet ikke er så stort, vil det ofte være mennesker som ikke hører godt nok til å få med seg det som blir sagt under en begravelse. Kommunen forsto denne utfordringen, og oppfordret menighetsrådet til å komme med en søknad om høyttaleranlegg. Jeg vil takke kirkevergen og menighetsrådet for det gode arbeidet som gjøres i forhold til kommunen.

Jeg er glad for at jeg fikk møte speiderne under denne visitasen. Speiderarbeidet er en del av det kontinuerlige barne- og ungdomstilbudet i menigheten. Det er jo fantastisk å tenke på at allerede i 1927 er den første speideraktiviteten i Vadsø. Kun avbrutt av krigen har dette arbeidet vært en viktig del av menighetens arbeid. Det gir perspektiver.

Speiderne lagde speidersuppe og vi fikk se bilder fra turer både i Norge og i utlandet. Dere er heldige og har trofaste frivillige voksne ledere som står i denne tjenesten år etter år. Stor takk til dere for alt dere betyr og har betydd for mange barn og unge med flotte aktiviteter og å formidle evangeliet om Jesus nettopp gjennom dette arbeidet.

Onsdag kveld var det møte med frivillige medarbeidere. Vi hadde en fin samtale rundt bordet, der alle kunne si noen ord om engasjement og frivillig arbeid. Det er viktig for en menighet å kunne løfte blikket og se diakonale utfordringer i lokalsamfunnet. Det gjør dere.

Dere har i mange år vært engasjert i flyktningsarbeid på ulike måter. Jeg vil berømme dere for engasjementet for flyktninger og asylsøkere. Dere har stått på gjennom flere år. Vi deler en felles smerte for de som nå er sendt tilbake til sine hjemland uten store muligheter til å kunne skape seg et godt liv. Særlig utfordrende er det for konvertittene som jeg vet det er flere av fra denne menigheten. Det kjennes vanskelig når man ikke kan gjøre noe for dem man vet lider og har store og krevende utfordringer. Vår oppgave som kirke må være av og til å presse på overfor myndigheter, være en røst for dem som ikke selv er gitt en stemme. Og vi kan folde våre hender og be for dem som lider. At de får møte mennesker som er gode mot dem midt i livets mørke perioder.

Takk til dere som er med i menighetsarbeidet gjennom frivillig innsats på ulike områder. Dere gjør en stor tjeneste, og dere er med å legge til rette slik at mennesker kan kjenne seg velkommen i fellesskapet.

Arbeid med å engasjere nye frivillige medarbeidere kan være krevende. Det fordrer både tid og ressurser. Det er et arbeid som fordrer at en i staben er gitt et ekstra ansvar.

Vadsø er fylkeshovedstad, og det er derfor naturlig at biskopen har møter både med fylkeskommunen og fylkesmannen. Kirken er en stor lokal samfunnsaktør. Det er viktig at vi kjenner hverandre og kan være gode samarbeidspartnere. Ikke minst gjelder dette innenfor beredskap når store kriser rammer. Vi fikk gode møter både med politisk og administrativ ledelse i fylkeskommunen, og med fylkesmannen og en del av hennes stab.

Vi hadde et flott møte med skoleledelsen og flere representanter fra barne- og ungdomsskolene i byen om temaet Skole-kirke samarbeid. Det var også flere foreldrerepresentanter der (FAU) Det viser at det er interesse for og engasjement om samarbeidet skole-kirke. Vi hadde en god og åpen samtale om forventninger og begrensninger i dette samarbeidet. Skolen gav uttrykk for at det var gode tilbakemeldinger fra elevene når skolen var på besøk i kirken. Det er lang tradisjon for julegudstjenester.

I en periode med redusert bemanning gjør kirketjener en stor jobb i å møte skoleklasser i kirken. Når prest er på plass i den ledige stillingen vil det være naturlig at det satses enda mer på dette samarbeidet.

Vadsø sokn består ikke bare av bymenigheten, men også av to kirker og prekensteder utenfor byen. Skallelv i øst og Vestre Jakobselv i vest. Skallelv ble ikke besøkt denne gang, men torsdag kveld var det kveldsgudstjeneste i Vestre Jakobselv. Sokneprest ledet gudstjenesten på en fin måte. Vestre Jakobselv er en

nydelig kirke som er godt ivaretatt av bygdefolket. Jeg vil takke dere for at dere tar så godt vare på kirka deres, og jeg vil også takke for et godt fellesskap på torsdag kveld.

Vadsø fengsel ligger i dette soknet, og blir betjent av sokneprest Magnhild Handeland Helberg fra Vardø. I løpet av visitasen har vi vært innom fengselet og møtt fengselsledelsen sammen med fengselspresten. Fengselsledelsen er opptatt av tverrfaglig arbeid for å kunne yte gode tjenester til de innsatte. Fengselspresten er en del av dette arbeidet, og jeg fikk tilbakemeldinger på at prestedtjenesten er veldig verdsatt i fengselet. De som arbeider i fengselet gjør et viktig arbeid på storsamfunnets vegne. Jeg vil takke for at vi ble tatt godt imot, og for den gode dialogen det er mellom kirken og fengselsledelsen.

Siden sist visitas har det vært snakk om å restaurere det gamle orgelet i Vadsø kirke. Dette er en kostbar affære, og dere har midlertidig gjort en leasingavtale om et digitalt orgel. Jeg har forstått at dere er ganske fornøyd med leasingavtalen. Nettopp derfor vil jeg understreke viktigheten av at dere jobber med nytt orgel, eller med å rehabilitere det gamle. Samtidig venter jeg på en søknad om en midlertidig løsning, slik dere har lagt til rette for pr i dag. Kirkens instrument er viktig. Det betyr mye for mange, og det er en viktig faktor i gudstjenesten, de store høytider, de kirkelige handlinger og i konserter i kirka.

Utfordringer

Jeg vil avslutte med å gi dere noen utfordringer basert på det jeg har sett, hørt og opplevd denne uken.

- Å ta inn det samiske og finsk/kvensk i gudstjenesten er ikke bare en måte å vise at samisk, kvensk og finsk kultur er en del av vår arv og en naturlig del av bispedømmet, det er også en måte å gjør oss bevisste på det kirken har å lære fra de ulike kulturene. Biskopen vil oppfordre til en samtale i menighetsrådet om hvordan dette kan ivaretas på en god måte og hvordan man vil gjøre det i gudstjenestene
- Kirkelig fellesråd har tilsatt ny diakoniarbeider. Menighetsrådet kjenner Vadsø-samfunnet og dere vet hvilke diakonale utfordringer som ligger her. Ta vel imot ny diakoniarbeider og hjelp henne til å bli kjent med menighetsliv og samfunnsliv. Jeg vil utfordre menighetsrådet til å lage diakoniplan i samarbeid med diakoniarbeider. Diakoniplanen skal ikke være omfattende, men den skal si noe om hva som er viktig av diakonale utfordringer og tiltak i menigheten. Diakoniplanen hjelper menighet og stab til å ha et tjenesterettet fokus for mennesker i og utenfor menigheten.
- Frivillighet. Det vil alltid være potensiale for å jobbe mer systematisk med frivillige medarbeidere i menigheten. Jeg vil utfordre menighetsrådet til å ha en samtale med staben rundt dette med frivillighet. Hvilke områder vil det være viktig å satse på, og hvordan skal man få på plass en systematikk rundt frivilligheten.

- Høytaleranlegg i gravkapellet. Jeg vil utfordre kirkevergen og menighetsrådet til å søke kommunen om ekstra bevilgning til høytaleranlegg utenom de ordinære bevilgningene til fellesrådet. Selv om gravkapellet er forholdsvis lite, vil det alltid være mennesker som ikke hører så godt og ikke får med seg det som sies. Et høytaleranlegg vil øke kvaliteten på tjenestene som gis befolkningen i forbindelse med begravelser.

Avslutning

Det er åtte år siden forrige visitas. Trolig går det omtrent like lang tid til neste gang. Prosten har i oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsråd og ansatte. Prosten skal i løpet av det første året gjøre et oppfølgingsbesøk i soknet, og rapportere tilbake til biskopen om dette.

Til slutt: Tusen takk for all åpenhet og gjestfrihet som vi er blitt møtt med. Jeg vil rette en stor takk til soknepresten, menighetsråd, kirkevergen, de ansatte og prosten for god tilrettelegging av visitasen. Takk til alle som har tatt godt imot oss disse dagene! Takk til dere som har ordnet med kirkekaffen.

Takk for at dere står trofast i dette spennende arbeidet med å være Folkekirke fra vugge til grav.

Jeg ønsker dere alt godt og Guds velsignelse over liv og tjeneste.